

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi R. K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 22 września 2016 r. sygn. akt XX GC [...]
w sprawie z powództwa [...] H. [...] spółki akcyjnej w W. (poprzednio: B. spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w W.)
przeciwko R. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 maja 2022 r.

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) zasądza od wnoszącego skargę R. K. na rzecz [...] H. [...] spółki akcyjnej w W. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów wywołanych wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 września 2016 r. Sąd Okręgowy w W. zasądził od R. K. na rzecz W. spółki akcyjnej w W. kwotę 97 985,99 złotych w sprawie o zapłatę.

Od wyroku Sądu pierwszej instancji pozwany wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 2 k.p.c.). Skarżący

oparł skargę na podstawie naruszenia art. 2, 30, 32 i 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483), oraz naruszenia prawa procesowego – art. 131 § 1, 157 § 2, 339 § 1 i art. 343 k.p.c., których naruszenie, w ocenie pozwanego, spowodowało niezgodność zaskarżonego orzeczenia z prawem – na skutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania ww. przepisów, mającego istotny wpływ na treść zapadłego w sprawie orzeczenia przez przyjęcie, że pozwany brał udział w procesie, a tym samym nie powinien zapaść wyrok zaoczny, podczas gdy w ocenie pozwanego nie brał on udziału w sprawie. Ponadto skarżący wskazał wymienione artykuły jako przepisy prawa, z którymi w ocenie pozwanego R. K. , zaskarżone orzeczenie jest niezgodne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 2 k.p.c. w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Jest to wyjątek od wyrażonej w art. 424¹ § 1 k.p.c. zasady, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W orzecznictwie przyjęto, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień, co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424¹, art. 519²,

art. 1148¹ § 3, art. 1151¹ § 3 i art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2017 r., I BP 10/16, nie publ.).

Skarżący wskazał, że wniesiona przez niego skarga została oparta na art. 424¹ § 2 k.p.c., co oznacza, iż powinien wykazać istnienie „wyjątkowego wypadku”, przy czym wyjątkowość odnosi się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2016 r., II CNP 37/15, nie publ.). Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej, takich jak ciężka choroba strony, jej stan psychiczny uniemożliwiający podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia niekorzystnego orzeczenia sądu pierwszej instancji, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006 Nr 6, poz. 113; z dnia 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06, nie publ.; z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008 Nr 4, poz. 114; z dnia 10 sierpnia 2010 r., II CNP 38/10, nie publ.).

Do powyższego katalogu nie można zaliczyć występującej w niniejszej sprawie sytuacji, w której postanowieniem z dnia 2 marca 2020 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił apelację pozwanego R. K. jako spóźnioną. W orzecznictwie przyjmuje się, że stronę, która chce skorzystać z wniesienia skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. obciąża obowiązek wykazania, że zachodzi wyjątkowy wypadek polegający na tym, że z przyczyn niezawinionych i usprawiedliwiających jej zaniechanie nie mogła skorzystać ze zwykłych środków prawnych. Błędy strony skutkujące odrzuceniem środka zaskarżenia jako spóźnionego, nie mogą być uznane za taki wyjątkowy wypadek (por. postanowienia

Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2008 r., I CNP 4/08, nie publ., z dnia 29 stycznia 2009 r., II CNP 130/08, nie publ. i z dnia 27 listopada 2013 r., III CNP 27/13, nie publ.).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie można traktować jak alternatywy dla apelacji, skargi o wznowienie postępowania czy choćby skargi kasacyjnej, a od dnia 3 kwietnia 2018 r. – skargi nadzwyczajnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2020 r., II BU 2/20, nie publ.). Ta zasada znajduje wyraz także w art. 424¹ § 2 *in fine* k.p.c., w którym ustawodawca zastrzegł, że skarga oparta na ustalonych w tym przepisie przesłankach nie jest dopuszczalna, gdy możliwa była zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2019 r. V CNP 1/19, nie publ.).

Skoro nie zachodził wyjątek o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. skarga podlegała odrzuceniu (art. 424⁸ § 2 k.p.c.). O kosztach Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.